

**Vlaamse
Regering**

Ministerieel besluit tot voorlopige bescherming als monument van twee *Fagus sylvatica* 'Quercoïdes' met een overgangszone in het voormalige park Bodart in Leuven (Heverlee)

DE VLAAMSE MINISTER VAN BUITENLANDS BELEID EN ONROEREND ERFGOED,

Gelet op het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013, artikel 6.1.1, laatst gewijzigd bij het decreet van 4 april 2014;

Gelet op het besluit van de Vlaamse Regering van 25 juli 2014 tot bepaling van de bevoegdheden van de leden van de Vlaamse Regering, artikel 6, 1°;

Gelet op het advies van het college van burgemeester en schepenen van Leuven, gegeven op 11 maart 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Gelet op de adviesvraag van 16 februari 2016 aan de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, leefmilieu, natuur en energie, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij;

Gelet op het advies van het departement van de Vlaamse overheid, bevoegd voor leefmilieu, natuur en energie, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende dat het advies van de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor ruimtelijke ordening, woonbeleid en onroerend erfgoed, mobiliteit en openbare werken, landbouw en visserij en van de agentschappen van de Vlaamse overheid, bevoegd voor leefmilieu, natuur en energie, niet tijdig is meegedeeld en dus geacht wordt gunstig te zijn;

Gelet op het advies van de Vlaamse Commissie Onroerend Erfgoed, gegeven op 10 maart 2016, waarvan de behandeling is opgenomen in bijlage;

Overwegende het waarderend onderzoek van de twee *Fagus sylvatica* 'Quercoïdes' in het voormalige park Bodart waarvan de resultaten zijn opgenomen in het administratief dossier;

Overwegende de wetenschappelijke waarde van de twee *Fagus sylvatica* 'Quercoïdes' in het voormalige park Bodart die als volgt wordt omschreven:

Fagus sylvatica 'Quercoïdes' is een zeldzame variëteit van de gewone beuk. De schors van deze variëteit wijkt morfologisch af van de algemene kenmerken voor beuk en is (sterk) gegroefd, vergelijkbaar met eikenschors. Deze zeer zeldzame variëteit werd voor het eerst beschreven in Göttingen omstreeks 1800. Sindsdien werden er sporadisch andere vergelijkbare exemplaren aangetroffen in Europa. Er is weinig geweten over het ontstaan en de functie van deze variëteit en er is nog veel onduidelijkheid over de taxonomische status van dit taxon en zijn eigenschappen. De bescherming van deze boom maakt verder onderzoek bijgevolg mogelijk.

Door hun omvang zijn beide bomen in het voormalige park Bodart uitzonderlijk; ze zijn de grootste, en mogelijk ook oudste, exemplaren in Vlaanderen van deze beukenvariëteit en zijn bijgevolg kampioenbomen;

Overwegende de historische waarde van de twee *Fagus sylvatica* 'Quercoides' in het voormalige park Bodart die als volgt wordt omschreven:

De twee beuken *Fagus sylvatica* 'Quercoides' zijn relictten van de eerste generatie parkbomen van het park Bodart dat werd aangelegd in 1890.

De twee opgaande beuken bevinden zich in het droge, hoger gelegen zuidelijke gedeelte van dit voormalige park, ter hoogte van het voormalig parkbos dat gedomineerd wordt door oude beuken en typische parkboomsoorten. De twee *Fagus sylvatica* 'Quercoides' beuken zijn de meest zeldzame parkboomsoort binnen dit bomenbestand. Bovendien zijn het de dikste, en dus mogelijk ook oudste, exemplaren van deze variëteit in Vlaanderen;

Overwegende dat beide beuken parkboomsoorten zijn die in een parkaanleg werden aangeplant en dat deze erfgoedcontext omwille van het groot aantal aanwezige typische parkboomsoorten herkenbaar bewaard gebleven is, hetgeen de historische waarde van de twee monumentale beuken versterkt en ondersteunt en overwegende dat het behoud van een schaduwrijke omgeving noodzakelijk is voor het voortbestaan van beide beuken, wordt een deel van het park, namelijk het voormalige parkbos, als overgangszone afgebakend;

BESLUIT:

Artikel. 1. Met toepassing van artikel 6.1.1 tot en met artikel 6.1.11 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en artikel 6.2.1 van het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014 worden de volgende onroerende goederen voorlopig beschermd als monument:

Twee *Fagus sylvatica* 'Quercoides' in het voormalige park Bodart. De bescherming van de ene boom (404 centimeter omtrek) is een cirkelvormige zone met de stam als middelpunt en een straal van 19 meter, de bescherming van de tweede boom (335 centimeter omtrek) is een cirkelvormige zone met de stam als middelpunt en een straal van 17,5 meter. De twee monumentale bomen met hun wortelzone zijn gelegen tussen de IJzermolenstraat, Veilingweg en Koning Boudewijnlaan in Leuven, bekend ten kadaster Leuven, 11de afdeling, sectie D, perceelnummer 124F (deel).

De volgende onroerende goederen worden voorlopig beschermd als overgangszone bij het monument: het voormalige parkbos van het park Bodart, het noordelijk deel van perceelnummer 124F waar het parkbos nog herkenbaar aanwezig is, gelegen tussen de IJzermolenstraat, Veilingweg en Koning Boudewijnlaan in Leuven, bekend ten kadaster Leuven, 11de afdeling, sectie D, perceelnummer 124F (deel).

De voorlopig beschermde onroerende goederen en de overgangszone zijn aangeduid op het plan dat als bijlage bij dit besluit wordt gevoegd.

De fotoregistratie van de fysieke toestand van de voorlopig beschermde goederen wordt als bijlage bij dit besluit gevoegd.

Art. 2. Het monument heeft de volgende erfgoedwaarden:

- 1° wetenschappelijke waarde;
- 2° historische waarde.

De erfgoedelementen en de erfgoedkenmerken van het monument met overgangszone zijn:

1° De twee *Fagus sylvatica* 'Quercoides':

- a) de beukenvariëteit, die zeer zeldzaam is en voor het eerst geregistreerd werd in Göttingen omstreeks 1800. Deze variëteit wordt gekenmerkt door een ruwe gegroefde schors die lijkt op de schors van een eik;
- b) de aanplanting als parkboom rond 1890 in het zogenaamd park 'Bodart';
- c) de omtrekken van de stam gemeten op 150 centimeter, die respectievelijk 335 centimeter en 404 centimeter bedragen. Deze laatste is daarmee ook de dikste gekende beuk van deze variëteit in Vlaanderen en het betreft dus een kampioenboom;
- d) de standplaats, in het droge, hoger gelegen zuidelijk deel van het voormalig parkbos. Beide bomen bevinden zich in het midden van dit parkbos en werden dus sinds hun aanplant omringd door talrijke andere parkboomsoorten waardoor de beuken uitgroeiden tot typische bosbomen met lange rechte stammen en hoge kruinen.

2° Het restant van het voormalige park 'Bodart':

- a) aanwezigheid van typische parkboomsoorten waarvan een deel dateert van de aanlegperiode rond 1890 en een deel later werd ingebracht. Sommige van deze parkbomen zijn vrij courant, andere merkwaardig omwille van hun afmetingen, soortzeldzaamheid, vorm of een combinatie van deze kenmerken;
- b) een parkbosachtige uitstraling met veel (exotische) bomen en schaduw.

Art. 3.1. Voor het beschermde monument gelden de volgende beheersdoelstellingen:

- 1° Monitoring: de soort is heel gevoelig en daarom is regelmatige opvolging van de fysische toestand van de bomen en hun omgeving noodzakelijk. Door deze monitoring kunnen problemen tijdig vastgesteld worden en de nodige acties ondernomen worden. Deze kunnen zowel betrekking hebben op de bomen zelf (zoals snoeiwerken) of op zijn omgeving (standplaatsverbetering). De gevoeligheid en zeldzaamheid van de soort vereisen dat eventueel noodzakelijke onderhoudswerken met kennis van zaken uitgevoerd worden;
- 2° Standplaatsbeheer: de standplaats waarin de bomen geworteld zijn bepalen mee hun groei-kracht en vitaliteit en hier moet dus voldoende aandacht aan geschonken worden. Verdichting van de bodem en wijziging van de grondwatertafel zijn te vermijden, alsook concurrentie van naburige bomen. Wijzigingen in de standplaats moeten steeds afgetoetst worden aan de draagkracht van de bomen;
- 3° Heraanplanten: bij het afsterven van de bomen dienen er twee nieuwe beuken van dezelfde variëteit te worden aangeplant. Dit verzekert de instandhouding van deze zeldzame variëteit. Gezien zijn zeldzaamheid is deze soort niet courant verkrijgbaar in de boomkwekerijen. Het is daarom raadzaam om genetisch materiaal van beide bomen te laten enten en opkweken voor later gebruik;
- 4° Wetenschappelijk onderzoek ondersteunen: gezien de zeldzaamheid van de variëteit, moet bij het afsterven een stamschijf, bladmateriaal en dergelijke bewaard worden voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek.
- 5° De directe omgeving als park behouden: De omgeving van parkbos verhoogt en ondersteunt de historische waarde van beide beuken en heeft invloed op de groei-kracht en levensvatbaarheid van de als monument beschermde bomen. Wanneer de beschermde bomen zouden worden vrijgesteld is de kans groot dat ze afsterven. Daarom is het belangrijk dat er ook omzichtig wordt omgesprongen met de omgeving. De directe omgeving is daarom als park te behouden. Er kunnen wel nieuwe ontwikkelingen plaatsvinden, maar wijzigingen in de omgeving moeten steeds afgetoetst worden aan de draagkracht van de beschermde bomen. Ook bestemmingswijzigingen zijn mogelijk, op voorwaarde dat het parkachtig karakter bewaard blijft.

Art. 3.2. Voor de overgangszone gelden volgende beheersdoelstellingen:

De omgeving afgebakend als overgangszone verhoogt en ondersteunt de historische waarde van het monument en heeft invloed op de groei- en levensvatbaarheid van de als monument beschermde bomen. Wanneer de beschermde bomen zouden worden vrijgesteld is de kans groot dat ze afsterven. Daarom is het belangrijk dat er ook omzichtig wordt omgesprongen met de omgeving. De directe omgeving is daarom, althans gedeeltelijk, als park te behouden. Wijzigingen in de omgeving moeten steeds afgetoetst worden aan de draagkracht van de beschermde bomen.

Art. 4.1. De zakelijkrechthouder en de gebruiker van een beschermd goed zijn verplicht de instandhouding en het onderhoud ervan te verzekeren door:

- 1° het goed als een goede huisvader te beheren en de nodige voorzorgsmaatregelen te nemen tegen schade ten gevolge van brand, blikseminslag, diefstal, vandalisme, wind of water. Dit heeft zowel betrekking op de als monument beschermde bomen (stam, kruin en wortels) als op de standplaats waarin ze groeien;
- 2° de fysische toestand van de bomen en hun omgeving regelmatig te controleren en te evalueren en tijdig de meest geschikte maatregelen uit te voeren wanneer een probleem zich voordoet;
- 3° regulier onderhoud van de als monument beschermde bomen en zijn standplaats oordeelkundig uit te oefenen;
- 4° onmiddellijk passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen te nemen in geval van nood;
- 5° voorzorgsmaatregelen te nemen voor het behoud van de bomen in geval van werken of handelingen die uitgevoerd worden in de omgeving van de als monument beschermde bomen;

Het is verboden om handelingen uit te voeren die de gezondheid of de stabiliteit van de twee bomen kunnen aantasten.

Art. 4.2. Voor de overgangszone bij het beschermd monument gelden de volgende bijzondere voorschriften voor de instandhouding en het onderhoud:

De zakelijkrechthouder en de gebruiker zijn verplicht om:

- 1° het parkachtig karakter van de overgangszone te behouden;
- 2° voorzorgsmaatregelen te nemen voor het behoud van de bomen in geval van werken of handelingen die uitgevoerd worden in de omgeving van de als monument beschermde bomen.

Art. 5.1. Voor de volgende handelingen aan het beschermd monument moet een toelating worden aangevraagd:

- 1° het plaatsen, slopen, verbouwen of heropbouwen van een constructie;
- 2° het plaatsen of wijzigen van boven- en ondergrondse nutsvoorzieningen en leidingen;
- 3° het aanbrengen, vervangen of wijzigen van opschriften, publiciteitsinrichtingen of uithangborden met uitzondering van verkiezingspubliciteit en met uitzondering van publiciteitsinrichtingen, waarbij wordt bekendgemaakt dat het goed te koop of te huur is, op voorwaarde dat de totale maximale oppervlakte niet meer bedraagt dan 4 m²;
- 4° het plaatsen of wijzigen van afsluitingen;
- 5° het aanleggen van wegen en paden;
- 6° elke reliëfwijziging van de bodem, wijziging van het hydrografisch netwerk of werk dat impact kan hebben op het grondwaterpeil (al dan niet permanent);
- 7° het vellen of beschadigen van de bomen, en elke handeling die een wijziging van de groeiplaats en groeivorm van de bomen tot gevolg kan hebben;
- 8° het aanleggen of wijzigen van verharding of het uitbreiden van bestaande verhardingen;

- 9° het aanleggen van sport- en spelinfrastructuur of parkeerplaatsen;
- 10° het organiseren van grote evenementen, die het normaal gebruik van het beschermd onroerend erfgoed overstijgen;
- 11° het gebruiken van chemische verdelgingsmiddelen, groeiremmers, groeistimulators, hormonale behandelingen, thermische onkruidverdelgers of andere verdelgingsmiddelen;
- 12° het plaatsen of wijzigen van straatmeubilair, met uitzondering van niet-aard- en niet-nagelvaste elementen en verkeersborden vermeld in artikel 65 van het Koninklijk Besluit van 1 december 1975 houdende algemeen reglement op de politie van het wegverkeer en van het gebruik van de openbare weg;
- 13° het plaatsen van tijdelijke of permanente constructies;
- 14° het achterlaten of stockeren van materialen;
- 15° het uitvoeren van activiteiten of werken die de aard van de grond of het uitzicht van het terrein kunnen wijzigen;
- 16° het uitvoeren van snoeiwerken die niet zijn opgenomen binnen een goedgekeurd beheersplan.

Art. 5.2. Voor de volgende handelingen in de overgangszone moet een toelating worden aangevraagd:

1. het vellen of beschadigen van bomen of struiken;
2. het al dan niet permanent wijzigen van de waterhuishouding;
3. het uitvoeren van activiteiten of werken die de aard van de grond of het uitzicht van het terrein kunnen wijzigen;
4. het plaatsen van constructies;
5. het achterlaten of stockeren van materialen.

Art. 5.3. Er is geen toelating vereist voor de uitvoering van regulier onderhoud van beschermde goederen.

Art. 5.4. Er is geen toelating vereist voor de uitvoering van handelingen aan of in beschermde goederen, als die handelingen uitdrukkelijk van toelating zijn vrijgesteld in een daarvoor opgestelde lijst die bij een overeenkomstig artikel 8.1.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 goedgekeurd beheersplan hoort.

Art. 5.5. Er is geen toelating vereist voor het onmiddellijk nemen van passende consolidatie- en beveiligingsmaatregelen in geval van nood, noch voor de uitvoering van regulier onderhoud.

Brussel, 11 APR. 2016

De Vlaamse minister van Buitenlands Beleid en Onroerend Erfgoed,

Geert BOURGEOIS